

30 december 1959

U 14552/59 - C 46 - P1/PS9,

PH 9849/17
GEHEIM

Land: Groot-Brittannië/West-Duitsland.

Onderwerp: Het bezoek van ADENAUER aan GROOT-BRITTANNIE, II.

Referenties: Mijn no. 13625/59 d.d. 2 december 1959, getiteld
"Het bezoek van ADENAUER aan Groot-Brittannië, I".

Datum van
waarneming: Medio december 1959.

Bron: Betrouwbaar.

Informatie: Van een Britse zegsman.

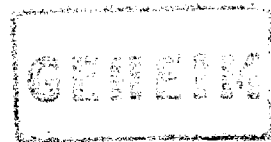
Opmerkingen:

Verzonden aan:

Aan Zijne Excellentie Prof. Dr. J.E. de QUAY
Minister-President

Plein 1813 no. 4

's-GRAVENHAGE.

Groot-Brittannië/West-Duitsland

HET BEZOEK VAN ADENAUER AAN GROOT-BRITTANNIE (II)

In vervolg op dezerzijds bericht no. 13625/59, d.d. 2 december j.l. werd van een Brits zagsman vertrouwelijk nog het volgende vernomen.

1. De topconferentie

Men heeft te Londen het gevoel, dat het bezoek van ADENAUER in elk geval een zekere verbetering in de Brits-Duitse atmosfeer teweeg heeft gebracht. Of deze bestand zal zijn tegen zich op korte of langere termijn aandienende politieke problemen is niet te bezien. Men meent ADENAUER er van overtuigd te hebben, dat Groot-Brittannië geen voorstander van "disengagement" is en dat dus in dit opzicht ook geen initiatieven van de Britse regering te verwachten zijn. Bovendien meent men ADENAUER duidelijk te hebben kunnen maken, dat op een of andere wijze het Berlijnse probleem op een topconferentie behandeld zal moeten worden. Tegelijkertijd realiseert men zich wel, dat ADENAUER's opvatting over het probleem-Berlijn nog van de Britse blijft verschillen. Als Brits gezichtspunt werd de volgende schildering gegeven.

Het is bepaald niet helemaal duidelijk wat de Sowjet-Unie eigenlijk met haar offensief tegenover Berlijn wil. Mogelijk is de interpretatie juist, dat het hier een nieuw voorbeeld van Russische expansiedrang ten koste van het Westen betreft, welke minstens de stabilisering van de verhoudingen in het Oostelijk blok, inclusief de DDR, ten doel heeft. Dit is echter slechts één van de mogelijkheden. Een andere mogelijkheid is, dat het offensief tegenover Berlijn slechts een tactisch middel is om het Westen te bewegen tot de door de Sowjet-Unie gewenste topconferentie. Juist omdat de Sowjet-Unie tot ontspanning wenst te komen zou het voor haar een zeker gezichtsverlies zijn, wanneer zij rechtstreeks om een topconferentie zou vragen. Zij heeft daarom de tactische omweg van een offensief tegen Berlijn gekozen. Een feit is, dat de houding van de Sowjet-Unie niet

meer te vergelijken is met die uit de STALIN-periode. Ook voor de Sowjet-Unie zou een wereldoorlog desastreus zijn. Alles wijst er op, dat de Sowjet-Unie vrede wil, tenminste voorlopig, en dat zij haar technische mogelijkheden wil (of zelfs moet) gebruiken om de eigen bevolking een hogere levensstandaard te garanderen. - Als deze interpretatie juist is, en er zijn in ieder geval een aantal aanwijzingen in die richting, dan zou het Westen onverstandig zijn, indien het een al te starre houding zou aannemen. Deze interpretatie leidt ook tot een opvatting over het vraagstuk-Berlijn, die nogal verschilt van die van ADENAUER. Wanneer het de Sowjet-Unie in feite namelijk niet om expansie ten koste van het Westen gaat, is het in het geheel niet ondenkbaar, dat een nieuwe regeling voor Berlijn kan worden gevonden "superimposed on" de bestaande rechtstoestand. Het zou namelijk zeer wel kunnen zijn, dat de Sowjet-Unie, terwille van het bereiken van het hogere doel van een algemene ontspanning, bereid zou zijn de positie van het Westen in Berlijn niet te verslechteren en wellicht zelfs te verbeteren. - Een dergelijke redenering heeft weinig gemeen met die van ADENAUER, die het offensief tegen Berlijn niet ziet als een tactisch middel om een geheel ander doel te bereiken, maar als een strategische beweging die geheel past in de klassieke Russische politiek van expansie. Vandaar dan ook, dat ADENAUER meent, dat elk onderhandelen over Berlijn alleen maar tot verslechtering kan leiden. - De Britse politiek daarentegen blijft voorlopig uitgaan van de gedachte, dat er nieuwe mogelijkheden zijn en dat die getest moeten worden. Men verdedigt nog steeds de stelling, dat MACMILLAN's bezoek aan Moskou heeft aangetoond, dat die nieuwe mogelijkheden er zijn. Bij het bezoek dat Selwyn LLOYD aan Parijs heeft gebracht heeft ook De GAULLE gezegd, dat die reis van MACMILLAN naar Moskou een "act" van grote staatsmanswijsheid is geweest.

2. De verhouding tussen de Zes en de Zeven

Boven algemeenheden als "er moet geen kloof komen" is men tijdens het bezoek van ADENAUER niet uitgekomen. De Britse regering blijft er bij, dat de OEES de plaats is waar aan overeenstemming tussen de Zes en de Zeven moet worden gewerkt, zonder dat zij daarvan op korte termijn resultaten verwacht.

Wat de mogelijkheid betreft een oplossing voor de economische moeilijkheden te zoeken in het kader van de NAVO toonde men zich nu vrij sceptisch. De NAVO was nu eenmaal een militaire en militair-politieke organisatie, wier taken niet zonder meer tot economisch terrein zouden kunnen worden uitgestrekt. Met name binnen de Zeven doen een aantal neutrale landen mee, die men bij een oplossing in het kader van de NAVO weer zou moeten uitschakelen. Daarom blijft de OEES het aangewezen orgaan.

De plannen, door een Labour-afgevaardigde in Straatsburg naar voren gebracht, dat West-Europa zou "share the bomb" met Engeland zijn onserieus. In regeringskringen denkt men daar niet aan.

Medio december 1959.